

Súd: Mestský súd Bratislava II
Spisová značka: 9Ps/9/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1223203886
Dátum vydania rozhodnutia: 01. 08. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Petra Priečinská
ECLI: ECLI:SK:MSBA2:2024:1223203886.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mestský súd Bratislava II v konaní pred sudkyňou JUDr. Petrou Priečinskou, vo veci spôsobilosti na právne úkony: A. B. C. D., nar. XX.XX.XXXX, trvalý pobyt E. F. XXXX/XX, XXX XX G., zastúpená procesným opatrovníkom: H. I. C., nar. XX.XX.XXXX, trvalý pobyt E. F. XXXX/XX, XXX XX G., o návrhu navrhovateľa: H. I. C., nar. XX.XX.XXXX, trvalý pobyt E. F. XXXX/XX, XXX XX G., zastúpený: Mgr. Michal Píry, advokát, so sídlom Kopčianska 8/A, 851 01 Bratislava, IČO: 53 533 968, o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony a ustanovenie opatrovníka, takto

rozhodol:

I. Súd obmedzuje A. B. C., D., nar. XX.XX.XXXX, v spôsobilosti na právne úkony v rozsahu nakladania s hnutelným a nehnuteľným majetkom, v rozsahu jeho scudzenia, darovania, zaťaženia záložným právom, vecným bremenom a prenájmom, v rozsahu uzatvárania akýchkoľvek zmlúv s právnickými a fyzickými osobami vrátane zmluvy o ručení, konania pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy, finančnými inštitúciami, v rozsahu preberania akýchkoľvek listových zásielok, rozhodovania o mieste svojho bydliska, o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, o mieste a spôsobe liečby, umiestnenia do zdravotníckeho zariadenia, zariadenia sociálnej starostlivosti a vo všetkých úkonoch týkajúcich sa poskytovania sociálnych služieb, v rozsahu nakladania s finančnou hotovosťou prevyšujúcou 50,- € mesačne.

II. Súd ustanovuje A. B. C., nar. XX.XX.XXXX za opatrovníka: H. I. C., nar. XX.XX.XXXX.

III. Opatrovník je povinný opatrovkyňu zastupovať v rozsahu obmedzenej spôsobilosti na právne úkony.

IV. Opatrovník je povinný podávať súdu pravidelné správy o nakladaní s majetkom opatrovkyne dva krát do roka a to vždy k 30. júnu a k 31. decembru príslušného roka.

V. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

VI. Štát nemá voči účastníkom nárok na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

1. Navrhovateľ sa návrhom, podaným na tunajší súd dňa 05.10.2023, domáhal vydania rozhodnutia, ktorým by súd obmedzil v spôsobilosti na právne úkony jeho matku A. B. C., D., nar. XX.XX.XXXX (ďalej aj ako „osoba ktorej spôsobilosť má byť obmedzená“) tak, že menovaná nebude spôsobilá na právne úkony v rozsahu nakladania s finančnými prostriedkami presahujúcimi čiastku 200 eur mesačne, v rozsahu uzatvárania spotrebiteľských zmlúv, kúpnych zmlúv, nájomných zmlúv a iných zmluvných záväzkov právnej povahy, v rozsahu nakladania s hnutelným a nehnuteľným majetkom vrátane uzatvárania zmlúv, ktorých predmetom je prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, záložné právo, vecné bremeno, alebo iné vecné právo k nehnuteľnostiam, ako aj v rozsahu spísania závetu. Za opatrovníka menovanému navrhol ustanoviť seba.

2. Podanie návrhu dôvodil skutočnosťou, že u účastníka konania o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony ktorého sa má konať sa už v roku 2013 začali prejavovať prvé príznaky v tom čase bližšie neurčeného neurologického ochorenia. Vzhľadom k tomu, že tieto príznaky sa časom zhoršili, podstúpil účastník konania príslušné lekárske vyšetrenia, pričom v roku 2015 mu bolo diagnostikované ochorenie „Demencia pri Alzheimerovej chorobe“, respektíve „M. Alzheimer“ s ďalšími súvisiacimi diagnózami (ďalej len „duševná choroba“). Počas celého obdobia trvania duševnej choroby je účastník konania liečený ambulantnou formou, pričom na potlačenie / zmiernenie príznakov duševnej choroby, účastník konania dennodenne konzumuje viaceré ošetrojúcimi lekármi predpísané lieky. Tieto lieky vzhľadom k degradujúcemu charakteru duševnej poruchy účastníka konania nedokážu túto duševnú poruchu účastníka konania vyliečiť. Postupom času sa začali stále viac prejavovať príznaky duševnej choroby. Posledných zhruba 5 – 6 rokov je účastník konania úplne odkázaný na osobnú starostlivosť iných osôb, a to prakticky vo všetkých bežných činnostiach, ako najmä nie však výlučne príjem potravy a liekov, osobná hygiena, obliekanie, pohyb. Taktiež je potrebné poukázať na to, že účastník konania je plne odkázaný na starostlivosť a pomoc iných osôb aj čo sa týka preberania liekov, vybavovania zdravotníckych pomôcok (pozn. toaletné kreslo, invalidný vozík a pod.), príspevkov ako aj ďalších úkonov, ktoré súvisia s jeho duševnou poruchou. Napriek tomu, že CMP ukladá súdu povinnosť vypočuť účastníka konania, vyjadruje navrhovateľ svoje presvedčenie, že takýto výsluch nebude v dôsledku duševnej poruchy účastníka konania z objektívneho hľadiska možný. V dôsledku duševnej choroby totižto u účastníka konania došlo aj k poškodeniu rečových centier nachádzajúcich sa v mozgu, v dôsledku čoho trpí účastník konania afáziou, t. j. stratou reči, ktorá sa prejavuje ako neschopnosť komunikovať, prípadne rozumieť hovorenej reči. Navrhuje súdu možnosť súdu upustiť od výsluchu účastníka konania a len jeho vzhľadnutie. Duševná porucha účastníka konania sa okrem iného prejavovala a aj naďalej sa prejavuje najmä stále zhoršujúcou sa poruchou orientácie, myslenia, celkového vnímania reality a okolitého sveta. Kognitívne a pamäťové funkcie účastníka konania značne degradujú, a to až do tej miery, že účastník konania častokrát nedokáže rozpoznať jemu blízke osoby. Nad rámec uvedeného poukazuje aj na stále zhoršujúce sa motorické funkcie účastníka konania, ktoré okrem iného spôsobujú problémy pri chôdzi a iných absolútne bežných ľudských činnostiach. Na základe opísaného skutkového stavu, podloženého priloženými lekáorskými správami, je podľa názoru navrhovateľa evidentné, že kvôli duševnej poruche nie je účastník konania schopný samostatnej sociálnej existencie. Objektívne je teda možné konštatovať, že účastník konania je úplne odkázaný na pomoc a nepretržitý dohľad inej fyzickej osoby, a to prakticky pri všetkých úkonoch sebaobsluhy, starostlivosti o domácnosť, ako aj pri úkonoch zabezpečovania základných potrieb súvisiacich s duševnou poruchou. Účastník konania v dôsledku uvedenej duševnej poruchy trpí poruchami pamäte, vnímania reality a okolitého sveta, paranojou, bludnými predstavami, nedokáže rozpoznať takéto predstavy od reality, nedokáže vyhodnotiť a pochopiť dôsledky, súvislosti a dopady svojho konania. Duševná porucha účastníka konania vyradila z bežného života, nedokáže si zaobstarat' každodenné životné potreby, potravu, lieky, hospodáriť s financiami, nevie kde má uložené peniaze, nespomína si ani na svoje záväzky, ktoré prakticky všetky prevzal navrhovateľ, ktorý sa o účastníka konania v súčasnosti aj stará. Vzhľadom k tomu, že navrhovateľ sa už dlhodobo stará o účastníka konania a v súčasnosti je účastník konania v dôsledku zhoršujúceho sa zdravotného stavu manžela účastníka konania (otca navrhovateľa) úplne odkázaný na navrhovateľa, navrhuje aby bol on účastníkovi konania ustanovený za jeho opatrovníka; navrhovateľ zároveň vyjadruje svoj súhlas s ustanovením za opatrovníka účastníkovi konania.

3. Uznesením Mestského súdu Bratislava II zo dňa 03.11.2023, č. k. 9Ps/9/2023-31, súd ustanovil A. B. C., nar. XX.XX.XXXX za procesného opatrovníka: H. I. C., nar. XX.XX.XXXX.

4. Súd vo veci vykonal dokazovanie výsluchom právneho zástupcu navrhovateľa, procesného opatrovníka, znalca MUDr. Klaudie Stanislavovej, vzhľadnutím osoby ktorej spôsobilosť má byť obmedzená, oboznámil sa s obsahom listinných dôkazov najmä lekáorských záznamov osoby, ktorá má byť obmedzená v spôsobilosti na právne úkony, obsahom znaleckého posudku znalkyne MUDr. Klaudie Stanislavovej č. 39/2024 ako i ďalším obsahom spisu a zistil nasledovný skutkový stav a právny stav:

5. Navrhovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu pred súdom uviedol, že trvá na písomne podanom návrhu. Uviedol, že osoba, ktorá má byť obmedzená v spôsobilosti na právne úkony je matkou navrhovateľa. Súhlasí so závermi znaleckého posudku v plnom rozsahu a žiada jej ustanoviť seba za opatrovníka.

6. Procesný opatrovník pred súdom uviedol, že súhlasí s tým, aby bolo vyhovené návrhu a aby za opatrovníka osoby, ktorá má byť obmedzená v spôsobilosti na právne úkony, bol ustanovený navrhovateľ H. I. C., nar. XX.XX.XXXX.

7. Uznesením Mestského súdu Bratislava II zo dňa 06.03.2024, č. k. 9Ps/9/2023-38, súd podľa § 244 CMP ustanovil znalca MUDr. Klaudiu Stanislavovú, s miestom výkonu činnosti Záporožská 12, 851 01 Bratislava, zapísanú v zozname znalcov, tlmočníkov a prekladateľov, vedenom Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, pod evidenčným číslom 914116, v znaleckom odbore zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria za znalkyňu v konaní na vypracovanie znaleckého posudku, za účelom posúdenia duševného stavu A. B. C., nar. XX.XX.XXXX a dôvodnosti jej obmedzenia v spôsobilosti na právne úkony. Znalec vo svojom znaleckom posudku č. 39/2024 konštatoval, že A. B. C., nar. XX.XX.XXXX trpí závažnou duševnou chorobou – Demenciou pri Alzheimerovej chorobe, s kognitívnym deficitom ťažkého stupňa. Ide o neurodegeneratívne ochorenie mozgu, ktoré je celoživotné, trvalé. Ochorenie sa prejavuje úbytkom kognitívnych a exekutívnych schopností, deficitom novo a staro pamäti, stratou kritickosti, súdnosti a abstraktného myslenia. Posudzovaná v dôsledku svojho ochorenia stratila schopnosť sebaobľužnosti a samostatnosti, až stratou autonómie. Menovaná v dôsledku svojho duševného ochorenia nie je schopná vôbec obstarávať svoje záležitosti a samostatne konať. Z dôvodu prítomnej demencie pri Alzheimerovej chorobe ťažkého stupňa, menovaná nie je spôsobilá: vystupovať pred štátnymi a správными orgánmi, ovládať svoje konanie a posúdiť jeho následky. Nie je spôsobilá disponovať s finančnými prostriedkami prevyšujúcimi 20 Eur jednorazovo, maximálne 100 Eur mesačne. Nie je spôsobilá rozhodovať o svojej liečbe, o svojom zdravotnom stave, hospitalizácii a mieste pobytu, zaobstarávať si svoje potreby a vybavovať svoje záležitosti. Nie je spôsobilá uzatvárať spotrebiteľské zmluvy, kúpne zmluvy, nájomné zmluvy a iné zmluvné záväzky právnej povahy. Nie je spôsobilá nakladania s hnutelným a nehnuteľným majetkom vrátane uzatvárania zmlúv ktorých predmetom je prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, záložné právo, vecné bremeno, alebo iné vecné právo k nehnuteľnostiam. Nie je spôsobilá spísať závet. Ochorenie má progredientný charakter, napriek intenzívnej liečbe nedá sa očakávať návrat spôsobilosti na právne úkony. Menovaná nie je schopná preberania zásielok doručovaných akýmkoľvek spôsobom, nie je schopná ani reagovania na tieto zásielky. Z dôvodu demencie ťažkého stupňa, neodporúča ani doručenie súdneho rozhodnutia do rúk menovanej. Posudzovaná nechápe zmysel a význam súdneho pojednávania.

8. Dňa 18.07.2024 súd podľa § 243 ods. 2 CMP vzhľadom na MUDr. Evu Pristašovú Csc – osobu o ktorej spôsobilosti sa koná – v mieste jej bydliska na adrese E. F. XXXX/XX, XXX XX G., za účelom jej vzhliadnutia, nakoľko vzhľadom na jej zdravotný stav nie je v jej možnostiach dostaviť sa na pojednávanie. A. B. C. D. na otázky sudkyne neodpovedala, ani nijako nereagovala, nenadviazala ani očný kontakt. Pri vzhliadnutí boli prítomní jej syn - navrhovateľ: H. I. C., nar. XX.XX.XXXX a jej manžel - procesný opatrovník H. I. C., nar. XX.XX.XXXX, ktorí uviedli, že A. B. C. D. je plne odkázaná na ich 24 hodinovú starostlivosť, je plienkovaná a musia ju kŕmiť.

9. Znalec MUDr. Klaudia Stanislavová, pred súdom uviedla, že sa pridriava znaleckého posudku, ktorý v prejedávanej veci vypracovala pod č. 39/2024, menovaná od roku 2015 trpí poruchou pamäte, diagnostikovaná bola demencia pri Alzheimerovej chorobe stredne ťažkého až ťažkého stupňa, pri znaleckom vyšetrení kontakt nebol nadviazaný, menovaná je nonverbálna, na podnety nereagovala, je kvadruparetická, inkontinentná. Vzhľadom k závažnosti jej ochorenia je odkázaná na 24 hodinovú starostlivosť inej osoby, nie je schopná sa sama o seba postarať. Ide o chorobu ktorá je celoživotná a nie je šanca na zlepšenie. Je dezorientovaná v mieste aj čase, nepozná hodnotu peňazí, nevie sa podpísať.

10. Podľa § 10 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov, alebo omamných prostriedkov či jedov je schopná robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jej spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

11. Podľa § 22 ods. 1 Občianskeho zákonníka zástupcom je ten kto je oprávnený konať za iného v jeho mene. Zo zastúpenia vznikajú práva a povinnosti priamo zastúpenému.

12. Podľa § 22 ods. 1 Občianskeho zákonníka zastupovať iného nemôže ten kto sám nie je spôsobilý na právny úkon, o ktorý ide, ani ten, záujmy ktorého sú v rozpore so záujmami zastúpeného.

13. Podľa § 26 Občianskeho zákonníka pokiaľ fyzické osoby nie sú spôsobilé na právne úkony konajú za ne ich zákonní zástupcovia.

14. Podľa § 27 ods. 2 Občianskeho zákonníka zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorú súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony, alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník.

15. Podľa § 231 CMP v konaní o spôsobilosti na právne úkony súd rozhoduje o obmedzení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony, alebo o zmene obmedzenia spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony, alebo o navrátení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony.

16. Podľa § 236 CMP účastníkmi konania o spôsobilosť na právne úkony sú navrhovateľ a ten, o koho spôsobilosti na právne úkony sa koná.

17. Podľa § 243 ods. 1, 2 CMP súd vyslúchne osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná. Súd výsluch uskutoční spôsobom, ktorý je vhodný a primeraný s ohľadom na zdravotný stav. Ak je výsluch na ujmu zdravotného stavu, možno od výsluchu upustiť. Súd v takom prípade osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná, vzhľadne.

18. Podľa § 239 CMP ten o koho spôsobilosti sa koná, má v konaní spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu.

19. Podľa § 248 ods. 1 CMP konanie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je spojené s konaním o ustanovení opatrovníka podľa § 272 až 277.

20. Podľa § 248 ods. 2 CMP ak súd rozhodne o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, vo výroku rozsudku vymedzí rozsah, v akom spôsobilosť osoby na právne úkony obmedzil, a ustanoví jej opatrovníka.

21. Podľa § 250 ods. 1 CMP súd zabezpečí uloženie rozsudku o spôsobilosti na právne úkony v Notárskom centrálnom registri listín.

22. Podľa § 272 CMP súd ustanoví opatrovníka fyzickej osobe, ak tak ustanovuje osobitný predpis.

23. Podľa § 274 ods. 2 CMP v rozhodnutí, ktorým ustanovuje opatrovníka súd vymedzí rozsah opatrovníckych práv a povinností v súlade s účelom, na ktorý bol opatrovník ustanovený.

24. Podľa § 275 CMP súdom ustanovený opatrovník vykonáva svoje práva a povinnosti riadne a dbá na pokyny súdu.

25. Spôsobilosť na právne úkony fyzickej osoby vyjadruje oprávnenie jej nositeľa vlastným konaním robiť právne úkony. Zásahy do spôsobilosti na právne úkony je potrebné vnímať ako zásahy do osobnej integrity človeka, teda aj do práv garantovaných Listinou základných práv a slobôd a rovnako práv garantovaných Ústavou SR. Zásah do spôsobilosti na právne úkony fyzickej osoby je nutné chápať ako prostriedok ultima ratio, ku ktorému zásahu je možné pristúpiť len zo zákonom ustanovených dôvodov, a to duševná porucha, ktorá nie je len prechodného charakteru alebo nadmerné požívanie alkoholických nápojov, omamných prostriedkov, či jedov. Ak fyzická osoba obmedzená v spôsobilosti na právne úkony urobí právny úkon, na ktorý nie je spôsobilá, pôjde o absolútne neplatný právny úkon podľa § 38 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je záväzné nielen pre súd, ale aj pre ostatné štátne orgány a má dosah aj voči iným právnickým a fyzickým osobám. Je nutné uviesť, že pri rozhodovaní o zásahu do spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony je nevyhnutné rešpektovať ústavnoprávny rozmer, a to s dôrazom na ochranu ľudskej dôstojnosti za súčasného primárneho zohľadnenia záujmov osoby o ktorej spôsobilosti sa koná.

26. S poukazom na vykonané dokazovanie a citované zákonné ustanovenia dospel súd k záveru, že návrh navrhovateľa je dôvodný. Súd mal za preukázané, že u A. B. C., D. nar. XX.XX.XXXX sú splnené podmienky na obmedzenie jej spôsobilosti na právne úkony v rozsahu uvedenom v prvom enunciate tohto rozhodnutia. Z vykonaného znaleckého dokazovania je nepochybné, že A. B. C., D. nar. XX.XX.XXXX trpí závažnou duševnou chorobou – Demenciou pri Alzheimerovej chorobe, s kognitívnym deficitom ťažkého stupňa. Ide o neurodegeneratívne ochorenie mozgu, ktoré je celoživotné, trvalé. Ochorenie sa prejavuje úbytkom kognitívnych a exekutívnych schopností, deficitom novo a staropamäti, stratou kritičnosti, súdnosti a abstraktného myslenia. A. B. C., nar. XX.XX.XXXX v dôsledku svojho ochorenia stratila schopnosť sebaoblužnosti a samostatnosti a je odkázaná na 24 hodinovú starostlivosť. Záverom možno konštatovať, že v danom prípade je jednoznačne v záujme A. B. C., Csc ingerencia súdu v podobe obmedzenia jej spôsobilosti na právne úkony.

27. Na základe vyššie uvedených dôvodov súd rozhodol tak, že A. B. C., Csc obmedzil v spôsobilosti na právne úkony v rozsahu ako to vyplýva z toho rozsudku.

28. A. B. C., D., nar. XX.XX.XXXX súd určil za opatrovníka jej syna, navrhovateľa H. I. C., nar. XX.XX.XXXX, ktorý s ustanovením súhlasil. Opatrovník bude zastupovať A. B. C., D., nar. XX.XX.XXXX pri právnych úkonoch, pri ktorých došlo k obmedzeniu jej spôsobilosti na právne úkony.

29. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 52 CMP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

30. O náhrade trov štátu rozhodol súd podľa § 251 CMP, podľa ktorého trovy dôkazov o obmedzení spôsobilosti na právne úkony platí štát.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia, na Mestskom súde Bratislava II, písomne, v troch vyhotoveniach.

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné zo strany navrhovateľa a procesného opatrovníka, nakoľko títo účastníci konania sa na pojednávaní, na ktorom bol rozsudok vyhlásený, práva na podanie odvolania vzdali. (§ 368 CSP)

Odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. Odvolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 Civilného sporového poriadku odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 62 Civilného mimosporového poriadku odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci. Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní.